

ภาค ๑. บทสวดทำวัตรเช้า บทเจริญพระพุทธมนต์

บททำวัตรเช้า แปล

เมื่อหัวหน้าจุดเทียน ธูป จิ๋นนิ่งคุกเข้าประนมมือพร้อมกัน

คำกราบพระรัตนตรัย

อะระหังสัมมาสัมพุทธโธ ะคะวา,	พระผู้มีพระภาคเจ้า เป็นพระอรหันต์ ดับเพลิงกิเลส
	เพลิงทุกข์สิ้นเชิง ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
พุทัง ะคะวันตัง อะภิวาเทมิ,	ข้าพเจ้าอภิวาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิก
	บาน ฯ (กราบ ๑ ครั้ง)
สวากขาโต ะคะวะตา ธัมโม,	พระธรรม เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว
ธัมมัง นะมัสสามิ,	ข้าพเจ้านมัสการพระธรรม ฯ (กราบ ๑ ครั้ง)
สุปะฏิปันโน ะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า ปฏิบัติดีแล้ว
สังฆัง นะมามิ,	ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์ ฯ (กราบ ๑ ครั้ง)

บุพพะภาคะนะมะการะ

(คำแสดงความนอบน้อมพระพุทธเจ้าเป็นเบื้องต้น)

(นำ) หันทะ มะยัง พุทธัสสะ ะคะวะโต บุพพะภาคะนะมะการัง กะโรมะ เสฯ

รับ) นะโม ตัสสะ ะคะวะโต,	ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นั้น
อะระหะโต,	ซึ่งเป็นผู้ไกลจากกิเลส
สัมมาสัมพุทธัสสะ.	ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ฯ (กล่าว ๓ ครั้ง)

พุทธาภินิหาร

(บทสวดดีพระพุทธรูป)

(นำ) หันหน้า มายัง พุทธาภินิหาร กะโรมะ เสฯ

(รับ) โย โส ตะถาคะโต	พระตถาคตเจ้านั้น พระองค์ใด
อะระหัง	เป็นผู้ไกลจากกิเลส
สัมมาสัมพุทธโธ	เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง
วิชชาจะระณะสัมปันโน	เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ
สุคะโต	เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี
โลกะวิทู	เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง
อะนุตตะโร ปุริสะทัมมะสาระถิ	เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า
สัตถา เทวะมะนุสสานัง	เป็นครูผู้สอน ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
พุทโธ	เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม
ภะคะวา	เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์
โย อิมัง โลกัง สะเทวะกัง	พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด
สมามะกัง สะพรัหฺมะกัง,	ได้ทรงทำความดับทุกขให้แจ้ง ด้วยพระปัญญา
สัสสะมะณะพราหฺมะณิง ปะชัง	อันยิ่งเองแล้ว
สะเทวะมะนุสสัง สะยัง อะภินิหารา	ทรงสอนโลกนี้พร้อมทั้งเทวดา มาร พรหม และ
สัจฉิกัตถวา ปะเวเทสิ,	หมู่สัตว์
โย อัมมัง เทเสสิ	พร้อมทั้งสมณะพราหมณ์ พร้อมทั้งเทวดา
	และมนุษย์ให้รู้ตาม
	พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์ใด ทรงแสดงธรรม
	แล้ว
อาทิกัลยาณัง	ไพเราะในเบื้องต้น
มัชฌะกัลยาณัง	ไพเราะในท่ามกลาง
ปะริโยสานะกัลยาณัง,	นั่น ไพเราะในที่สุด
สาตถัง สะพรัหฺมะณัง	ทรงประกาศพรหมจรรย์ คือแบบ

เกาะตะปะริปูนัง ปะริสุทัง

พริ้มมะจะริยัง ปะกาเสสิ,

ตะมะหัง ะกะวันตัง

อะกิปุชะยามิ

ตะมะหัง ะกะวันตัง สิริสะ นะมามิ.

แห่งการปฏิบัติ อันประเสริฐ บริสุทธิ

บริบูรณ์ สิ้นเชิง

พร้อมทั้งอรรถะ (คำอธิบาย) พร้อมทั้ง
พยัญชนะ (หัวข้อ)

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระผู้มี

พระภาคเจ้า พระองค์นั้น

ข้าพเจ้านอบน้อมพระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์
นั้น ด้วยเศียรเกล้า ฯ

(กราบรำลึกพระพุทธรูป ๑ ครั้ง)

ธัมมาภิกขุติ

(บทสดุดีพระธรรม)

(นำ) หันทะ มะยัง ธัมมาภิกขุติง กะโรมะ เส ฯ

(รับ) โย โส สักขาโต

ะกะวะตา ธัมโม,

สันทิฏฐิโก

อะกาลิโก

เอหิปัสสิโก,

โอปะนะยิโก

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ,

ตะมะหัง ธัมมัง อะกิปุชะยามิ,

ตะมะหัง ธัมมัง สิริสะ นะมามิ.

พระธรรมนั้นใด เป็นธรรมที่พระผู้มี

พระภาคเจ้า ได้ตรัสไว้ ดีแล้ว

เป็นธรรมที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้
ด้วยตนเอง

เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ไม่จำกัดกาล

เป็นธรรมที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด

เป็นธรรมที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว

เป็นธรรมที่ผู้รู้ ก็รู้ได้เฉพาะตน

ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระธรรมนั้น

ข้าพเจ้านอบน้อมพระธรรมนั้น ด้วยเศียรเกล้า ฯ

(กราบรำลึกพระธรรมคุณ ๑ ครั้ง)

สังฆาภิกขุ

(บทสดุดีพระสงฆ์)

(นำ) หันทะ มะยัง สังฆาภิกขุติง กะโรมะ เส ฯ

(รับ) โย โส สุปะฏิปันโน	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติดีแล้ว
อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติตรงแล้ว
ญายะปะฏิปันโน ภะคะวะโต	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว
สามิจิปะฏิปันโน ภะคะวะโต	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าหมู่ใด
สาวะกะสังโฆ	ปฏิบัติสมควรแล้ว
ยะทิทัง	ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ
จัตตาริ ปุริสะยุคานิ	คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่
อัญญะ ปุริสะปุคคะลา,	นับเรียงตัวบุรุษ ได้ ๔ บุรุษ
เอสะ ภะคะวะโต สาวะกะสังโฆ,	นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อาหุเนยโย	เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา
ปาหุเนยโย	เป็นสงฆ์ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ
ทักษิณียโย	เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน
อัญชะลีกะระณีโย,	เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสะ,	เป็นเนื่อบุญของโลก, ไม่มีบุญอื่นยิ่งกว่า
ตะมะหัง สังฆัง อะภิปูชะยามิ	ข้าพเจ้าบูชาอย่างยิ่ง เฉพาะพระสงฆ์หมู่ นั้น
ตะมะหัง สังฆัง สิริสา นะมามิ.	ข้าพเจ้านอบน้อมพระสงฆ์หมู่ นั้นเศียรเกล้า ฯ

(กราบรำลึกพระสังฆคุณ ๑ ครั้ง แล้วนั่งพับเพียบ)

ระตนะตตะยัปปะณามะคาถา

(คำฉันท์นอบน้อมพระรัตนตรัย)

(นำ) หันทะ มะยั้ง ระตนะตตะยัปปะณามะคาถาโย เจวะ

สังเวคะปะริกิตตะนะ ปาฐัญจะ ภาณามะ เส ฯ

(ถ้าจะสวดครั้งเดียว คือลงแค่ ปะภาวะสิทธิยา ไม่ต่อ อีระ ตะถาคะโต ก็นำเพียง
ครั้งเดียวว่า หันทะ มะยั้ง ระตนะตตะยัปปะณามะคาถาโย ภาณามะ เสฯ)

(รับ) พุทโธ สุสฺสฺสโธ –

กะรุณามะหัณณะ โว

โยจจันตะสุทฺธัพพะระญาณะ –

โลจะโน

โลกัสสะ ปาปุปะกิเลสะมาตะโก

วันทามิ พุทฺธัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,

ธัมโม ปะทีโป วียะ ตัสสะ สัตถุโน

โย มัคคะปากามะตะเกทะภินนะโก

โลกุตตะโร โย จะ ตะทัตตะทีปะโน

วันทามิ ธัมมัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,

สังฆะ สุเขตตารฺกยะติเขตตะสฺสญฺญิตะ

โย ทิฏฐะสันโต สุคะตานุโพทะโก

โลลัปปะทีโน อะริโย สุเมธะโส

วันทามิ สังฆัง อะหะมาทะเรนะ ตัง,

อิจเจวะเมกัันตะภิปุชะเนยยะกัง

วัตถุตตะยัง วันทะยะตาภิสังขะตัง

ปุณฺณัมมะยา ยัง มะมะ สัพพะปัททะวา

พระพุทเจ้าผู้บริสุทธิ์ มีพระกรุณา

ดุจห้วงมหรณพ

พระองค์ใด มีตาคือญาณอันประเสริฐ

หมดจดถึงที่สุด

เป็นผู้ฆ่าเสียซึ่งบาป และอุปกิเลสของโลก

ข้าพเจ้าไหว้พระพุทเจ้าพระองค์นั้น โดย

ใจเคารพเอื้อเฟื้อ

พระธรรมของพระศาสดา สว่างรุ่งเรือง

เปรียบดวงประทีป

จำแนกประเภท คือ มรรค ผล นิพพาน ส่วนใด

ซึ่งเป็นตัวโลกุตตระ และส่วนใดที่ชี้แนว

แห่งโลกุตตระนั้น

ข้าพเจ้าไหว้พระธรรมนั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ

พระสงฆ์เป็นนาบุญ อันยิ่งใหญ่นานาบุญ

อันดีทั้งหลาย

เป็นผู้เห็นพระนิพพาน ตรัสรู้ตามพระสุคตหมู่ใด

เป็นผู้ละกิเลสเครื่องโลเล เป็นพระอริยเจ้า

มีปัญญาดี

ข้าพเจ้าไหว้พระสงฆ์หมู่ นั้น โดยใจเคารพเอื้อเฟื้อ

บุญใด ที่ข้าพเจ้าผู้ไหว้อยู่ซึ่งวัตถุสาม

คือพระรัตนตรัย อันควรบูชายิ่งโดยส่วน

เดียว ได้กระทำแล้วเป็นอย่างยิ่งเช่นนี้

มา โหนตุ เว ตัสสะ

ปะภาวะสิทธิยา.

ขออุปัทวะ (ความชั่ว) ทั้งหลาย จงอย่ามีแก่
ข้าพเจ้าเลย

ด้วยอำนาจความสำเร็จ อันเกิดจากบุญนั้น ๆ

สังเวคะปริกิตตะนะปาฐะ

(บทสวดแสดงธรรมสังเวชในเบญจชั้น)

อิธะ ตะถาคะโต โลเก อุปันโน

อะระหัง สัมมาสัมพุทโธ,

ธัมโม จะ เทสิโต นิยยานิโก

อุปะสะมิโก ปะรินิพพานิโก

สัมโพธะคามิ สุคะตูปะเวทิตะ,

มะยันตัง ธัมมัง สุตฺวา เอวํ ชานามะ,

ชาตีปิ ทุกขา

ชะราปิ ทุกขา

มะระณัมปิ ทุกขัง,

โสกะปะริเทวะทุกขะ โทมะนัสสุปา –

ยาสาปิ ทุกขา,

อัปปิเยหิ สัมปะโยโค ทุกโข

ปิเยหิ วิปะโยโค ทุกโข,

ยัมปิจฉัง นะ ละภะติ ตัมปิ ทุกขัง,

พระตถาคตเจ้าเกิดขึ้นแล้ว ในโลกนี้

เป็นผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบได้โดย

พระองค์เอง

และพระธรรมที่ทรงแสดง เป็นธรรมเครื่อง

ออกจากทุกข์

เป็นเครื่องสงบกิเลส เป็นไปเพื่อปริญพพาน

เป็นไปเพื่อความรู้พร้อม เป็นธรรมที่

พระสุคตประกาศ

พวกเราเมื่อได้ฟังธรรมนั้นแล้ว จึงได้รู้อย่างนี้ว่า

แม้ความเกิดก็เป็นทุกข์

แม้ความแก่ก็เป็นทุกข์

แม้ความตายก็เป็นทุกข์

แม้ความโศก ความรำไรรำพัน ความไม่

สบายกาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจ

ก็เป็นทุกข์

ความประสบกับสิ่งไม่เป็นที่รักที่พอใจ

ก็เป็นทุกข์

ความพลัดพรากจากสิ่งเป็นที่รักที่พอใจ

ก็เป็นทุกข์

มีความปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น

นั่นก็เป็นทุกข์

สังขิตเตนะ ปัญจุปาทานักขันธา ทุกขา,
เสยยะถิทัง,
รูปุปาทานักขันโธ,
เวทะนุปาทานักขันโธ,
สัณฺณุปาทานักขันโธ,
สังขารุปาทานักขันโธ,
วิญญานุปาทานักขันโธ,
เยสัง ปะริญญายะ,
ธะระมานโน โส ภาคะวา,
เอวัง พะหลัง สาวะเก วิเนติ,
เอวัง ภาคา จะ ปะนัสสะ ภาคะวะโต
สาวะเกสุ อะนุสาสะนี พะหุลา
ปะวัตตะติ,
รูปัง อะนิจจัง,
เวทะนา อะนิจจา,
สัณฺณวา อะนิจจา,
สังขารา อะนิจจา,
วิญญานัง อะนิจจัง,
รูปัง อะนัตตา,
เวทะนา อะนัตตา,
สัณฺณวา อะนัตตา,
สังขารา อะนัตตา,
วิญญานัง อะนัตตา,
สัพเพ สังขารา อะนิจจา,
สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ
เต (ตา)* มะยัง โอตินณามะหะ
ชาตียา
ชะรามะระณนะ,
โสเกหิ ปะริเทเวหิ ทุกเขหิ

ว่าโดยย่อ อุปาทานขันธทั้ง ๕ เป็นตัวทุกข์
ได้แก่ สิ่งเหล่านี้ คือ
ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือรูป
ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือเวทนา
ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสัณฺณวา
ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือสังขาร
ขันธ อันเป็นที่ตั้งแห่งความยึดมั่น คือวิญญาน
เพื่อให้สาวกกำหนดรอบรู้อุปาทานขันธ เหล่านี้เอง
จึงพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น เมื่อยังทรงพระชนม์อยู่
ย่อมทรงแนะนำสาวกทั้งหลาย เช่นนี้เป็นส่วนมาก
อนึ่งคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
ย่อมเป็นไป ในสาวกทั้งหลาย ส่วนมาก
มีส่วนคือการจำแนกอย่างนี้ว่า
รูปไม่เที่ยง
เวทนา ไม่เที่ยง
สัณฺณวา ไม่เที่ยง
สังขาร ไม่เที่ยง
วิญญาน ไม่เที่ยง
รูป ไม่ใช่ตัวตน
เวทนา ไม่ใช่ตัวตน
สัณฺณวา ไม่ใช่ตัวตน
สังขาร ไม่ใช่ตัวตน
วิญญาน ไม่ใช่ตัวตน
สังขารทั้งหลายทั้งปวง ไม่เที่ยง
ธรรมทั้งหลายทั้งปวง ไม่ใช่ตัวตน ดังนี้
พวกเราทั้งหลาย เป็นผู้ถูกรอบงำแล้ว
โดยความเกิด
โดยความแก่ และความตาย
โดยความโศก ความรำไรรำพัน ความไม่สบาย

โถมะนัสเสหิ อุปายาเสหิ,
ทุกโขติณณา
ทุกขะปะเรตา,
อัมเปวะนามิมัสสะ เภวะลัสสะ ทุกขักขันธัส
สะ อันตะกิริยา ปัญญาเยถาติ.

กาย ความไม่สบายใจ ความคับแค้นใจทั้งหลาย
เป็นผู้ถูกความทุกข์ หยั่งเอาแล้ว
เป็นผู้มีความทุกข์ เป็นเบื้องหน้าแล้ว
ทำไฉน การทำที่สุดแห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้
จะพึงปรากฏชัด แก่เราได้

*หมายเหตุ: อนึ่งถ้าสตรีสวด เต มะยัง นั้น ให้เปลี่ยนเป็น ตา มะยัง

สำหรับพระภิกษุ – สามเณรสวด

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง
ภะคะวันตัง อุททิสสะ
อะระหันตัง สัมมาสัมพุทฺธัง,
สัทธา อะคารีสีมา
อะนะการิยัง ปัพพะชิตา
ตัสสีมิง ภะคะวะติ
พรัหฺมะจะริยัง จะรามะ,
ภิกขุณฺณํ สิกขาสาชีวะสะมาปันนา,
ตัง โน พรัหฺมะจะริยัง
อิมัสสะ เภวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ
อันตะกิริยาเย สังวัตตะตฺตุติ.

เราทั้งหลาย อุทิศเฉพาะพระผู้มีพระภาคเจ้า
ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบโดยพระองค์เอง
แม้ปรินิพพานนานแล้ว พระองค์นั้น
เป็นผู้มีศรัทธา ออกบวชจากเรือน
ไม่เกี่ยวข้องด้วยเรือนแล้ว
ประพตฺติซึ่งพรหมจรรย์ ในพระผู้มีพระภาคเจ้า
พระองค์นั้น
ถึงพร้อมด้วยสิกขาและธรรมเป็นเครื่องเลี้ยง
ชีวิตของภิกษุทั้งหลาย (ของสามเณรทั้งหลาย)
ขอให้พรหมจรรย์ของเราทั้งหลายนั้น
จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุด
แห่งกองทุกข์ทั้งสิ้นนี้ เทอญฯ

สำหรับอุบาสก, อุบาสิกา (คฤหัสถ์) สวด

จิระปะรินิพพุตัมปิ ตัง
ภะคะวันตัง สະระณัง คะตา
ธัมมัญจะ ภิกขุสังฆัญจะ,
ตัสสะ ภะคะวะโต สาสะนัง
ยะถาสะติ ยะถาพะลัง
มะนะสิกะโรมะ อะนุปะฏิปัชชามะ,

เราทั้งหลาย ผู้ถึงแล้วซึ่งพระผู้มีพระภาคเจ้า
แม้ปรินิพพานนานแล้วพระองค์นั้น เป็นสรณะ
ถึงพระธรรมด้วย ถึงพระสงฆ์ด้วย
จักทำในใจอยู่ ปฏิบัติตามอยู่
ซึ่งคำสั่งสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้น
ตามสติกำลัง

สา สา โน ปะฏิปัตติ

อิมัสสะ เกวะลัสสะ ทุกขักขันธัสสะ

อันทะกิริยาเย สังวัตตะตุ.

ขอให้ความปฏิบัตินั้นๆ ของเราทั้งหลาย

จงเป็นไปเพื่อการทำที่สุด

แห่งกองทุกข์ ทั้งสิ้นนี้ เทอญ ฯ

ตั้งขณิกะปัจจะเวกขณะวิธี

(คำสวดพิจารณาปัจจัย ๔ ขณะบริโภคน้ำใช้สอย)

(นำ) หันทะ มะยัง ตั้งขณิกะปัจจะเวกขณะ ปาฐัง ภาณามะ เส ฯ

(บทพิจารณาเครื่องนุ่งห่ม)

(รับ) ปะฏิสังขา โยนิโส จีวะรัง ปะฏิเสวามิ,

ยวาทะเว สัตถัสสะ ปะฏิฆาตายะ,

อุณ्हัสสะ ปะฏิฆาตายะ,

ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสิริงสะปะสัมผัส -

สานัง ปะฏิฆาตายะ,

ยวาทะเว หิริโกปินะปะฏิจณาทะนัตถัง ฯ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว นุ่งห่มจีวร

เพียงเพื่อบำบัดความหนาว

เพื่อบำบัดความร้อน

เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม

แดดและสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย

และเพียงเพื่อปกปิดอวัยวะอันให้เกิด

ความละอาย ฯ

(บทพิจารณาอาหาร)

ปะฏิสังขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะฏิเสวามิ,

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้ว ฉันท

ปิณฑะปาต

เนวะ ทวายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

นะ มะทายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อความเมาเมามัน เกิดกำลัง พลัง

ทางกาย

นะ มัตถะนายะ

ไม่ให้เป็นไปเพื่อประดับ

นะ วิภูสะนายะ,

ไม่ให้เป็นไปเพื่อตกแต่ง

ยวาทะเว อิมัสสะ กายัสสะ จิตฺติยา

แต่ให้เป็นไปเพียงเพื่อความตั้งอยู่ได้แห่งกายนี้

ยาปะนายะ

เพื่อความเป็นไปได้ของอัตภาพ

วิหิงสุปะระติยา

เพื่อความสิ้นไปแห่งความลำบากทางกาย

พริหัมมะจะรียานุกะหะยะ,

เพื่ออนุเคราะห์แก่การประพฤติพรหมจรรย์

อิตติ ปุราณญจะ เวทะนัง ปะฏิทังขามิ,

ด้วยการทำอย่างนี้, เราย่อมระงับเสียได้ซึ่ง

ทุกขเวทนาเก่าคือความหิว

นะวิญจะ เวทะนัง นะ อุปปาเทสสามิ
ยาตฺร่า จะ เม ภาวิสสะติ อะนะวัชชะตา
จะ ผาสฺวิหาโร จาติ ฯ

และไม่ทำทุกขเวทนาใหม่ให้เกิดขึ้น
อนึ่ง ความเป็นไปโดยสะดวกแห่งอัตภาพนี้ด้วย
ความเป็นผู้หาโทษมิได้ด้วย และ
ความเป็นอยู่โดยผาสุกด้วย จักมีแก่เรา ดังนี้ ฯ

(บทพิจารณาที่อยู่อาศัย)

ปะภูสิ้งขา โยนิโส เสนาสะนัง ปะภูเสวามิ,
ยาวะเทวะ สัตฺตัสสะ ปะภูฆาตายะ,
อุณฺหัสสะ ปะภูฆาตายะ,
ทังสะมะกะสะวาตาตะปะสีริงสะปะสัมผัส -
สถานัง ปะภูฆาตายะ,
ยาวะเทวะ อุตุปะริสสะยะวิโนทะนัง
ปะภูสิลลานารามตถัง ฯ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้วจึงใช้สอย
เสนาสนะ
เพียงเพื่อบำบัดความหนาว
เพื่อบำบัดความร้อน
เพื่อบำบัดสัมผัสอันเกิดจากเหลือบ ยุง ลม
แดดและสัตว์เลื้อยคลานทั้งหลาย
เพียงเพื่อบรรเทาอันตรายอันจะพึงมีจากดิน
ฟ้า อากาศ และเพื่อความเป็นผู้นอนดีอยู่ได้
ในที่หลีกเร้นสำหรับภavana ฯ

(บทพิจารณายารักษาโรค)

ปะภูสิ้งขา โยนิโส คิลานะปัจจะยะ -
เภสัชชะปะริกขารัง ปะภูเสวามิ,
ยาวะเทวะ อุปปันนัง เวยาพาธิกานัง
เวทะนัง ปะภูฆาตายะ,
อัปฺยาปัณณะปะระมะตยาติ ฯ

เราย่อมพิจารณาโดยแยบคายแล้วบริโภคน
เภสัชบริหารอันเกื้อกูลแก่คนไข้
เพียงเพื่อบำบัดทุกขเวทนา อันบังเกิดขึ้นแล้วมี
อาพาธต่างๆ เป็นมูล
เพื่อความเป็นผู้ไม่มีโรคเบียดเบียนเป็นอย่างยิ่ง
ดังนี้ ฯ

โอวาทะปาฏิโมกขาทิปาฐะ

(นำ) หันทะ มะยัง โอวาทะปาฏิโมกขะคาถาโย ภะณามะ เส ฯ

ขันตี ประมะมัง ตะโป ตีติกขา,
นิพพานัง ประมะมัง วัทนต์ พุทธา,

นะ หิ ปัพพะชิตโต ประรูปะฆาติ,
สมะโน โหติ ประรัง วิหะฐะยันโต,
สัพพะปาปัสสะ อะกะระณัง,
กุสะลัสสปะสัมปะทา,
สะจิตตะปะริโยทะปะนัง,
เอตัง พุทธาณะ สาสะนัง,

อะนูปะวาโท อะนูปะมาโต,
ปาฏิโมกเข จะ สังวะโร,
มัตตัญญูตา จะ ภัตตัสสัง,
ปันตัญญะ สะยะนาสะนัง,
อะธิจิตเต จะ อาโยโค,
เอตัง พุทธาณะ สาสะนันติ

ขันตี คือความอดกลั้น เป็นตบะอย่างยิ่ง
ท่านผู้รู้ทั้งหลาย กล่าวพระนิพพานว่าเป็น
ธรรมอันยิ่ง

ผู้ฆ่าสัตว์อื่นอยู่ ไม่ถือว่าเป็นบรรพชิตเลย
ผู้เบียดเบียนสัตว์อื่นอยู่ ไม่ถือว่าเป็นสมณะเลย
การไม่ทำบาปทั้งปวง

การทำกุศลให้ถึงพร้อม
การชำระจิตของตนให้ขาวรอบ
ธรรม ๓ อย่างนี้ เป็นคำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย;

การไม่กล่าวร้าย การไม่ทำร้าย
การสำรวมในปาฏิโมกข์
ความเป็นผู้รู้จักประมาณในการบริโภค
การนอน การนั่ง ในที่อันสงัด
ความหมั่นประกอบในการทำจิตให้ยิ่ง
ธรรม ๖ อย่างนี้ เป็นคำสั่งสอนของ
พระพุทธเจ้าทั้งหลาย ฯ

บทพิจารณาสังขาร

สัพเพ สังขารา อะนิจจา,

สัพเพ สังขารา ทุกขา,

สัพเพ ธัมมา อนัตตา,

อะธวัง ชีวิตัง,

ธวัง มะระณัง,

อะวัสสัง มะยา มะริตัพพัง,

มะระณะปะริโยสานัง เม ชีวิตัง,

ชีวิตัง เม อะนิยะตัง,

มะระณัง เม นิยะตัง,

วะตะ,

อะยัง กาโย,

อะจิรัง,

อะเปตะวิญญาณ,

อุทโท,

อะธิเสสสะติ,

ปะฐะวิง,

กะลิงคะรัง อิวะ,

นิรัตถัง,

อะนิจจา วะตะ สังขารา,

อุปปาทะวะยะธัมมิโน,

อุปปัชชิตตะวา นิรุชฌันติ,

สังขารคือร่างกาย จิตใจและรูปธรรม

นามธรรม ทั้งหมดทั้งสิ้น มันไม่เที่ยง เกิดขึ้น

แล้ว ดับไป มีแล้วหายไป

สังขารคือร่างกาย จิตใจและรูปธรรม

นามธรรม ทั้งหมดทั้งสิ้น มันเป็นทุกข์ ทนยาก

เพราะเกิดขึ้นแล้ว แก่ เจ็บ ตายไป

สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ทั้งที่เป็นสังขาร และมีใช่

สังขาร ทั้งหมดทั้งสิ้น ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ควร

ถือว่าเราว่าของเรา ว่าตัวว่าตนของเรา

ชีวิตเป็นของไม่ยั่งยืน

ความตายเป็นของยั่งยืน

อันเราจะพึงตายเป็นแน่แท้

ชีวิตของเรามีความตายเป็นที่สุตรอบ

ชีวิตของเรา เป็นของไม่เที่ยง

ความตายของเรา เป็นของเที่ยง

ควรที่จะสังเวช

ร่างกายนี้

มิได้ตั้งอยู่นาน

ครั้นปราศจากวิญญาณ

อันเขาทิ้งเสียแล้ว

จักนอนทับ

ซึ่งแผ่นดิน

ประดุจดั่งว่าท่อนไม้และท่อนฟืน

หาประโยชน์มิได้ ฯ

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ

มีความเกิดขึ้นและ มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา

ครั้นเกิดขึ้นแล้ว ย่อมดับไป

เตสัง รูปะสะโม สุโข,

ความเข้าไปสงบระงับสังขารทั้งหลาย เหล่านั้น
เป็นสุขอย่างยิ่ง

อะภินหะปัจจะเวกขณะ

(สิ่งที่พุทธบริษัทพึงพิจารณาอยู่เนืองๆ ๕ ประการ)

(นำ) หันทะ มะยัง อะภินหะปัจจะเวกขณะประรัง ภาณามะ เส ฯ

ชะรา ธัมมโหม์หิ ชะรัง อะนะตีโต (ตา),

เรามีความแก่เป็นธรรมดา

จะล่วงพ้นความแก่ไปไม่ได้

พฺยาธิ ธัมมโหม์หิ พยาธิง อะนะตีโต (ตา),

เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา

จะล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปไม่ได้

มะระณะ ธัมมโหม์หิ มะระณัง อะนะตีโต (ตา),

เรามีความตายเป็นธรรมดา

จะล่วงพ้นความตายไปไม่ได้

สัพเพหิ เม ปิเยหิ มะนา เปหิ นานาภาโว

เราจะละเว้นเป็นต่างๆ คือว่าเราจักต้องได้

วินาภาโว,

พลัดพรากจากของรักของเจริญใจทั้งสิ้นไป

กัมมัสสะโกมฺ,

เรามีกรรมเป็นของๆ ตน

กัมมะทายาโท (ทา),

มีกรรมเป็นผู้ให้ผล

กัมมะโยนิ,

เรามีกรรมเป็นแดนเกิด

กัมมะพันธฺ,

เรามีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์

กัมมะปะฏิสะระโณ (ณา),

เรามีกรรมเป็นที่พึงอาศัย

ยังกัมมัง กะริสสามิ,

เราทำกรรมอันใดไว้

กัลยาณัง วา ปาปะกัง วา,

เป็นบุญหรือเป็นบาป

ตัสสะ ทายาโท (ทา) ภาวิสสามิ,

เราจักเป็นทายาทคือว่าจะต้องได้รับผล

ของกรรมนั้นสืบไป

เอวัง อัมเหติ อะภินฺหัง ปัจจะเวกขิตฺัพพัง,

เราทั้งหลาย ควรพิจารณาอย่างนี้ทุกวันๆ เกิด ฯ

ภาระสูตรคาถา

(บทสวดพิจารณาเบญจขันธ์เป็นของหนัก)

(นำ) หันทะ มะยัง ภาระสูตรคาถาโย ภาณามะ เส ฯ

ภารา หะเว ปัญจักขันธา	ขันธ์ทั้ง ๕ เป็นของหนักเนื้อ
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล	บุคคลแหละเป็นผู้แบกของหนักพาไป
ภาราทานัง ทุกขัง โลเก	การแบกถือของหนักเป็นความทุกข์ในโลก
ภาระนิกเขปะนัง สุขัง	การสลัดของหนักทิ้งลงเสีย เป็นความสุข
นิกชิปีตฺวา คะรุง ภารัง	พระอริยเจ้าสลัดทิ้งของหนักลงเสียแล้ว
อัญญัง ภารัง อะนาทียะ	ทิ้งไม่หยาบฉวยเอาของหนักอันอื่นขึ้นมาอีก
สम्मุลลัง ตณฺหัง อัพพุทฺหะ	เป็นผู้ถอนตัณหาขึ้นได้กระทั่งราก
นิจฉาโต ปะริณิพพุตติ.	เป็นผู้หมดสิ่งปรารถนา ดับสนิทไม่มีส่วนเหลือดังนี้ ฯ

บทสวดถวายพรพระ

ไตรสรณคมน์

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ

(กล่าว ๓ ครั้ง)

พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ	ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ
ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ	ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรมเป็นสรณะ
สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ	ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์เป็นสรณะ
พุทฺธัมปิ พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ	แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ
พุทฺธัมปิ ธัมมัง สาระณัง คัจฉามิ	แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม เป็นสรณะ
พุทฺธัมปิ สังฆัง สาระณัง คัจฉามิ	แม้ครั้งที่สอง ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์ เป็นสรณะ
ตะตฺถัมปิ พุทฺธัง สาระณัง คัจฉามิ	แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระพุทธเจ้า เป็นสรณะ

ตะตียัมปิ รัมมัง สะระนัง คัจฉามิ

ตะตียัมปิ สังฆัง สะระนัง คัจฉามิ

อิติปิโส ภะคะวา,

อะระหัง,

สัมมาสัมพุทโธ,

วิชชาจะระณะสัมปันโน,

สุคะโต,

โลกะวิทู,

อะนุตตะโร บุริสสะทัมมะสาระถิ,

สัตถา เทวะมะนุสสานัง,

พุทโธ,

ภะคะวา ติ,

สัรวากขาโต ภะคะวะตา รัมโม,

สันทิฏฐิโก,

อะกาลิโก,

เอหิปปัสสีโก,

โอปะนะยิโก,

ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิติ ฯ

สุปะฏิปันโน ภะคะวะโต, พระสงฆ์

สาวะกะสังโฆ,

อุชุปะฏิปันโน ภะคะวะโต,

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระธรรม

เป็นสรณะ

แม้ครั้งที่สาม ข้าพเจ้าขอถือเอาพระสงฆ์

เป็นสรณะ

เพราะเหตุอย่างนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น

เป็นผู้ไกลจากกิเลส

เป็นผู้ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะ

เป็นผู้ไปแล้วด้วยดี

เป็นผู้รู้โลกอย่างแจ่มแจ้ง

เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่สมควรฝึกได้อย่างไม่มีใคร
ยิ่งกว่า

เป็นครูผู้สอนของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยธรรม

เป็นผู้มีความจำเริญ จำแนกธรรมสั่งสอนสัตว์ดังนี้ ฯ

พระธรรมนั้นใด, เป็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้
ตรัสไว้ ดีแล้ว

เป็นธรรมที่ผู้ศึกษาและปฏิบัติ พึงเห็นได้ด้วยตนเอง

เป็นธรรมที่ปฏิบัติได้ และให้ผลได้ ไม่จำกัดกาล

เป็นธรรมที่ควรกล่าวแก่ผู้อื่นว่า ท่านจงมาดูเถิด

เป็นธรรมที่ควรน้อมเข้ามาใส่ตัว

เป็นธรรมที่ผู้รู้ก็รู้ได้เฉพาะตน ดังนี้ ฯ

สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด

ปฏิบัติดีแล้ว

พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมู่ใด

สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติตรงแล้ว
ญายะปะฏิปันโน ะคะวะโตะ,	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมูไต่
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติเพื่อรู้ธรรมเป็นเครื่องออกจากทุกข์แล้ว
สามีจิปะฏิปันโน ะคะวะโตะ,	พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า หมูไต่
สาวะกะสังโฆ,	ปฏิบัติสมควรแล้ว
ยะทิทัง,	ได้แก่บุคคลเหล่านี้คือ
จัตตาริ บุริสะยุดานิ อัญญะ บุริสะปุคคะลา,	คู่แห่งบุรุษ ๔ คู่ นับเรียงตัวบุรุษ ได้ ๘ บุรุษ
เอสะ ะคะวะโตะ สาวะกะสังโฆ,	นั่นแหละ สงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า
อาหุเนยโย,	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขานำมาบูชา
ปาหุเนยโย,	เป็นผู้ควรแก่สักการะที่เขาจัดไว้ต้อนรับ
ทักขิณียโย,	เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน
อัญชะลีกะระณีโย,	เป็นผู้ที่บุคคลทั่วไปควรทำอัญชลี
อะนุตตะรัง ปุญญักเขตตัง โลกัสสาติ ฯ	เป็นนื่อนาบุญของโลก ไม่มีนาบุญอื่นยิ่งกว่าดังนี้ ฯ

พุทธชัยมงคลคาถา

พาหุง สะหัสสะมะภินิมิตเตสาธุธันตัง คีรีเมขะ	พระจอมมุนี ทรงใช้ธรรมวิธีมีทาน
ลึง อุตตะโฆระสะเสนะมารัง ทานาทิธัมมะวิ	บารมีเป็นต้น พิชิตพญามารผู้เนรมิต
นา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ะวะตุ เต	แขนมากตั้งพัน ถืออาวุธครบมือ ชี้อ้าง
ชะยะมังคะลานิ ฯ	ครีเมขละ พร้อมด้วยเสนามารที่ส่งเสียง
	ให้ร้องกึกก้อง ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น
	ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน
มาราติเรกะมะภิยุชณิตะสัพพะรัตติง โฆรัมปะ	พระจอมมุนีได้ทรงใช้ขันตวิธิตีที่ทรงฝึกมาดี
นาหะวะกะมักขะมะถัทธะยักขัง ขันตีสูทนต์	พิชิตอหวกยักษ์ ผู้กระด้าง ปราศจาก
วิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ะวะตุ เต	ความอดทน ดุร้าย ที่มาสู้รบกับพระองค์
ชะยะมังคะลานิ ฯ	อย่างทรหดยิ่งกว่ามารทั้งปวงตลอดราตรี

นาฬาคีริง คะชะวะรัง อะติมัตตะภูตัง ทาวักคิ
จักกะมะสะนีวะ สุทธารุณันตัง เมตตัมพุเสกะวิ
นา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
ชะยะมังคะลานิ ฯ

อุกขิตตะขัคคะมะติหัตตะสุทธารุณันตัง ธาวันติ
โยชะนะปะถังकुลิมาละวันตัง อิทธิภิสังขะตะมะ
โน ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
ชะยะมังคะลานิ ฯ

กัตวานะ กัฏฐะมุทะรัง อิวะ คัพภินียา จิญจา
ยะ ทุฏฐะวะจะนัง ชะนะกายะมัชเณ สันเตนะ
โสมะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ
เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

สัจจัง วิหาเย มะติสัจจะกะวาทะเกตุง วาทาภิ
โรปิตะมะนัง อะติอันธะภูตัง ปัญญาปะทีปะชะ
ลิโต ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
ชะยะมังคะลานิ ฯ

นันทะปะนันทะภุชะตัง วิพุธัง มะหิทธิง ปุตเต
นะ เถระภุชะเคนะ ทะมาปะยันโต อิทธูปะเท
สะวิธินา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ
เต ชะยะมังคะลานิ ฯ

ทุคคาหะทิฏฐิภุชะเคนะ สุทัฏฐะหัตถัง ปรีหัมมัง
วิสุทฺธิชุตติมิทธิพะกาภิธานัง ญาณาคะเทนะ

ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมี
แก่ท่าน

พระจอมมุณีทรงใช้วิธีรดน้ำ คือ เมตตา
พิชิตพญาช้างชื่อ นาฬาคีรี ที่กำลังตกมัน ดุร้าย
ยิ่งนัก ประดุจไฟป่า จักราวุธและสายฟ้า ด้วย
เดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุณีทรงบันดาลอิทธิฤทธิ์ทางใจ
พิชิตจอมโจรองคุลิมาล ซึ่งถือดาบเงื้อง่า
วิ่งไล่ฆ่าพระพุทธรองค์สิ้นระยะทาง ๓ โยชน์
ได้ราบคาบ ด้วยเดชแห่งชัยชนะนั้น

ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุณี ทรงใช้วิธีสงบพระทัย
พิชิตนางจิญจมาณวิกา ผู้ที่เอาไม้กลมๆ
มาผูกท่อน ทำอาการประหนึ่งว่ามีครรภ์
ใส่ร้ายพระพุทธรเจ้าท่ามกลางฝูงชนด้วยเดช
แห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุณีผู้สว่างด้วยแสงแห่งปัญญาทรง
พิชิตสัจจนิกครนถ์ ผู้มีนิสัยตลบตะแลง เป็นนัก
โต้วาทีชั้นยอด แต่ขาดสัจจะเป็น คนมีดบอดยิ่ง
นัก ตั้งใจมาได้ว่าทะหักล้าง พระพุทธรองค์ ด้วย
เดชแห่งชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุณีทรงมีพุทธปัญญาให้
พระโมคคัลลานะ พุทธบุตรใช้วิธีแสดงฤทธิ์
ที่เหนือกว่า ปราบพญานาคชื่อนันทะปะนันทะ
ผู้มีความรู้ผิด มีฤทธิ์มาก ด้วยเดชแห่งชัยชนะ
นั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน

พระจอมมุณี ทรงได้ชัยชนะเหนือ
ท้าวพภาพรหม ผู้รั้งทิฏฐิ คือความเห็นผิด
ว่าตนบริสุทธิ์ มีฤทธิ์รุ่งโรจน์ ด้วยวิธีวาง

วิธีนา ชิตะวา มุนินโท ตันเตชะสา ภาวะตุ เต
ชะยะมังคะลานิ ฯ
เอตปิ พุทธะชะยะมังคะละอัฏฐะคาถา โย วา
จะโน ทินะทิเน สระเต มะตันที หิต்வานะเน
กะวิวิธานิ จุปัททะวานิ โมกขัง สุขัง อะธิคะเมย
ยะ นะโร สะปัญโญ ฯ

พระโอสถ คือเทศนาญาณ ด้วยเดชแห่ง
ชัยชนะนั้น ขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน
นรชนใดไม่เกียจคร้านสวดพุทธชัยมงคล
คาถา ทั้ง ๘ ประการนี้เป็นประจำ
ทุกๆ วัน นรชนนั้นจะพึงละเอียดได้
ซึ่งอุปัทวันตรายทั้งหลายมีประการต่างๆ
เป็นอเนก พึงบรรลุลึงพระนิพพานอันเป็นสุข

ชะยะปริตร (มหากาฯ)

มะหาการุณโก นาโถ
หิตายะ สัพพะปาณินัง
ปุเรตฺวา ปาละมี สัพพา
ปัตโต สัมโพธิมุตตะมัง,
เอเตนะ สัจจะวัชเชนะ
โหตุ เต ชะยะมังคะลัง ฯ
ชะยันโต โพธิยา มูเล
สักรยานัง นันทิวัทธมโน
เอวัง ต்வัง วิชะโย โหหิ
ชะยัสสุ ชะยะมังคะเล
อะปะราชิตะปัลลิงเก
สีเส ปะฐะวีโปกชะเร
อะภิสะเก สัพพะพุทธานัง
อัคคัปปัตโต ปะโมหะติ ฯ

สุนัขขัตตัง สุมังคะลัง
สุปะภาตัง สุขุภฺฐิตัง,
สุชะโณ สุขุหุตโต จะ
สุยฺยัญฺจ ปรีทมะจาริสุ,

พระโลกนาถพุทธเจ้าผู้ทรงพระมหากรุณาธิคุณ
ทรงบำเพ็ญพระบารมีครบถ้วน
เพื่อประโยชน์แก่สรรพสัตว์
ทรงบรรลुพระสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยม
ด้วยสัจวาจาขอชัยมงคลจงมีแก่ท่าน
ขอท่านจงมีชัยชนะในชัยมงคลพีธี เหมือนพระ
จอมมุนีพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นที่เคารพ
ยินดีของเหล่าพระประยูรญาติศากยะ
ทรงชนะมารที่ควงไม้โพธิ์ฉะนั้น (ขอให้ท่าน
บรรลุลึงความเป็นเลิศ เปิกบานใจ)
เหมือนพระจอมมุนีพุทธเจ้า ทรงบรรลุธรรมอัน
ประเสริฐ เปิกบานพระทัยเหนือบัลลังก์
แห่งชัยชนะ ณ ภาคพื้นปฐพีเป็นที่ตรัสรู้
แห่งพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ฉะนั้น
(วันเวลาใดก็ตามที่คนเราประพลดีด้วย กาย
วาจา และใจ วันเวลานั้น) เป็นฤกษ์ดี มงคลดี
ยามรุ่งดี ยามตื่นดี ขณะดี ครุดี ทานที่ถวายแด่

ปะทักซิณัง กายะกัมมัง
วาจากัมมัง ปะทักซิณัง,
ปะทักซิณัง มะโนกัมมัง
ปะณิธิ เต ปะทักซิณา,
ปะทักซิณานิ กัตถวานะ
ละภันตัตเถ ปะทักซิणे ฯ

เหล่าท่าน ผู้ประพฤติพรหมจรรย์ ก็เป็นทานที่
ถวายเป็นแล้ว กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม
และความตั้งใจ (ที่ทำให้วันเวลานั้น)
ล้วนเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งเมื่อทำสิ่งที่ดีแล้ว
ย่อมได้รับแต่ผลดี

สัพพะมังคะละคาถา

ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
รักขันตุ สัพพะเทวะตา,
สัพพะพุทธานุภาวนะ
สะทา โสตถิ ภะวันตุ เต ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
รักขันตุ สัพพะเทวะตา,
สัพพะธัมมานุภาวนะ
สะทา โสตถิ ภะวันตุ เต ฯ
ภะวะตุ สัพพะมังคะลัง
รักขันตุ สัพพะเทวะตา,
สัพพะสังฆานุภาวนะ
สะทา โสตถิ ภะวันตุ เต ฯ

ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน
ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน
ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระธรรมทั้งปวง
ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ
ขอสรรพมงคลจงมีแก่ท่าน
ขอเหล่าเทวดาทั้งปวงจงรักษาท่าน
ด้วยอานุภาพแห่งพระสงฆ์ทั้งปวง
ขอความสวัสดีทั้งหลายจงมีแก่ท่านทุกเมื่อ

กระถินยะเมตตะปริตร

พุทฺธมนต์เพื่อความเป็นมิตรและเมตตาแก่เทวดา มนุษย์ และอมนุษย์ทั้งหลาย ทำให้หลับ
เป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รัก เทพพิทักษ์รักษา ไม่มีภัยอันตราย จิตเป็นสมาธิง่าย ใบหน้า
ผ่องใส มีสิริมงคล ไม่หลงสติในเวลาเสียชีวิต และเป็นพรหมเมื่อบรรลุมะตตามาน

กระถินยะมัตตะกุสะเลนะยันตัง สันตัง
ปะทัง อะภิสะเมจจะ, สักโก อชฺช จะ สุหุชฺช จะ
สุวะโจ จัสสะ มุทุ อะนะติมานิ สันตัสสะโก
จะ สุกะโร จะ อัมปะกัจโจ จะ สัลละหุกะวุตติ,
สันตินทริโย จะ นิปะโก จะ อัมปะคัพโโก กุเลสุ
อะนะนุคิทธิ นะ จะ ขุททัง สะมาจะเร ภิญฺจิ
เยนะ วิญฺญู ปะเร อุปะวะเทยยุง, สุชินโน วา
เขมิโน โหนตุ สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตัตตา

เย เกจิ ปาณะภูตัตถิ ตะสา วา ถาวะรา วา
อะนะวะเสสา, ทิฆา วา เย มะหันตา วา
มัชฌิมา รัสสะกา อะณุกะถุลา ทิฏฐา วา เย จะ
อะทิฏฐา เย จะ ทูเร ะสันติ อะวิทูเร, ภูตา วา
สัมมะเวสี วา สัพเพ สัตตา ภาวันตุ สุขิตัตตา
นะ ปะโร ปะรัง นิคุพเพละ นาติมัญญะ
กัตตะจิ นัง ภิญฺจิ, พยาโรสะนา ปะฐิฆะสัณฺญา
นาญญะมัญญัสสะ ทุกขะมิจเฉยยะ

มาตา ยะถา นิยัง ปุตตัง आयุสา เอกะปุตตะมะ
นุรักเข เอวัมปิ สัพพะภูเตสุ มานะสัมภาวะเย
อะปะริมาณัง

ภิกษุผู้ฉลาดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ประสงค์ จะ
บรรลุดนสงบพึงอบรมศึกษา ๓ ภิกษุ นั้นจึง
เป็นผู้อาจหาญ ชื่อตรงดี แน่วแน่ ว่าง่าย
อ่อนโยน หมดความยึดถือตัว อนึ่งจึงเป็นผู้
สันโดษ เลี้ยงง่าย มีกิจธุระน้อย ดำเนินชีวิต
เรียบง่าย มีอินทรีย์สงบ มีปัญญาพาตัวรอด ไม่
คะนองกายวาจา ไม่พัวพันกับตระกูลทั้งหลาย
ไม่พึงประพฤตสิ่งเล็กน้อยอะไร ๆ ที่จะเป็น
เหตุให้ผู้รู้ตำหนิ (พึงแผ่เมตตาไปใน สรรพสัตว์
ทั้งปวงว่า) ขอสรรพสัตว์ทั้งปวง จงเป็นผู้มี
ความสุขกายสุขใจ ปราศจากภัยทั้งปวงเกิด
สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย ทั้งที่เป็นผู้หวาดสะดุ้ง (มี
กิเลส) ทั้งที่มั่นคง (หมดกิเลส) บรรดามีทั้งหมด
ทั้งที่มีกายยาว ใหญ่ ปานกลาง สั้น ละเอียด
หรือหยาบ ทั้งที่เคยเห็นหรือไม่เคยเห็น อยู่ไกล
หรือใกล้ ที่เกิดแล้ว หรือกำลังแสวงหาที่เกิด
สัตว์ทั้งปวงเหล่านั้น จงมีความสุขกายสุขใจ
เกิด บุคคลไม่พึงหลอกลวงกัน ไม่พึงดูหมิ่นใคร
ในที่ไหนๆ ไม่พึงปรารถนาทุกข์แก่กันและกัน
ด้วยการเบียดเบียน หรือด้วยใจมุ่งร้าย
มารดาถนอมบุตรคนเดียวของตนด้วยชีวิตนใด
บุคคลพึงเจริญเมตตาจิตไม่มีประมาณในสัตว์
ทั้งปวงฉันนั้น

เมตตัญจะ สัพพะโลกัสสัมมัง มานะสัมภาวเย
อะปะริมาณัง, อุทัง อะโธ จะ ติริยัญจะ
อะสัมพาธัง อะเวรัง อะสะปัตตัง.
ติฏฐัญจะรัง นิสินโน วา สะยาโน วา
ยาวะตัสสะ วิคะตะมิทฺโธ, เอตัง สะติง
อะธิฏฐะเยะ พรัหมะเมตัง วิหารัง อิตะมาหุ.

ทิฏฐัญจะ อะนุปะคัมมะ สีละวา ทัสสะเนนะ
สัมปันโน, กาเมสุ วิเนยยะ เคธัง นะ หิ
ชาตุ คัพพะเสยยัง ปุนะเรตติ ๑

บุคคลพึงเจริญเมตตาจิต อันไม่มีประมาณ ไม่มี
ขอบเขต ไม่มีเวร ไม่มีศัตรู ในสัตว์โลก ทั้งสิ้น
ทั้งเบื้องบน เบื้องต่ำ และเบื้องขวาง
ผู้เจริญเมตตาจิตเช่นนี้ ไม่ว่าจะยืน เดิน นั่ง
หรือนอนอยู่ก็ตาม จงเป็นผู้ปราศจากความ
ท้อแท้เหน็ดเหนื่อย จะตั้งสติไว้ได้นานเท่าที่
ต้องการ พระพุทธเจ้าทั้งหลายตรัสว่า การอยู่
ด้วยเมตตาเช่นนี้ เป็นความประเสริฐที่ประเสริฐ
บุคคลผู้แผ่เมตตาจิตนั้นจะไม่กลัวกราย
ความเห็นผิด เป็นผู้บริบูรณ์ด้วยศีล ถึงพร้อม
ด้วยความเห็นชอบ เมื่อขจัดความยินดีในกาม
ทั้งหลายได้แล้ว ย่อมไม่กลับ มาสู่ การเกิดใน
ครรรค์อีกแน่นอน ๑

ธัมมะนิยามะสูตรปาฐะ

เอวัมเม สุตัง

เอกััง สะมะยัง ภาคะวา
สาวัตถิยัง วิหะระติ เขตตะวะเน
อนาถะปิณฑิกัสสะ อารามะ
ตัตตระ โข ภาคะวา
ภิกขุ อามันเตสิ ภิกขะโวติ
ภะทันเตติ เต ภิกขุ
ภะคะวะโต ปัจจัสโสสุง
ภะคะวา เอตะทะโวจะ
อุปปาทา วา ภิกขะเว
ตะถาคะตานัง อะนุอุปปาทา วา
ตะถาคะตานัง

อันข้าพเจ้าคือพระอานนท์เถระ ได้สดับแล้ว
อย่างนี้
สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า
เสด็จประทับอยู่ที่เขตวันมหาวิหาร
อารามของอนาถปิณฑิกะเศรษฐีในเมืองสาวัตถิ
ในการนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า
ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
ภิกษุเหล่านั้นทูลรับว่า
ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสคำนี้ว่า
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย
จะบังเกิดขึ้นก็ตามหรือไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม

ฐิตา วะ สา ธาตุ
ธัมมัญญิตตะตา
ธัมมะนิยามะตา
สัพเพ สังขารา อะนิจจาติ.
ตั้ง ตะถาคะโต
อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ
อะภิสัมพุชณิตวา อะภิสะเมตวา
อาจิกกะติ เทเสติ
ปัญญะเปติ ปญฺญะเปติ
วิวะระติ วิกะชะติ
อุตตานิกะโรติ
สัพเพ สังขารา อะนิจจาติ.
อุปปาทา วา ภิกกะเว
ตะถาคะตานัง อะนุปปาทา วา
ตะถาคะตานัง
ฐิตา วะ สา ธาตุ
ธัมมัญญิตตะตา
ธัมมะนิยามะตา
สัพเพ สังขารา ทุกขาติ.
ตั้ง ตะถาคะโต
อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ
อะภิสัมพุชณิตวา อะภิสะเมตวา
อาจิกกะติ เทเสติ
ปัญญะเปติ ปญฺญะเปติ
วิวะระติ วิกะชะติ
อุตตานิกะโรติ
สัพเพ สังขารา ทุกขาติ.
อุปปาทา วา ภิกกะเว
ตะถาคะตานัง อะนุปปาทา วา

ธรรมชาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่นั้นเทียว
คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา
คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา
ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวง ไม่เที่ยง ดังนี้
ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ
ย่อมถึงพร้อมเฉพาะ ซึ่งธรรมชาตุนั้น
ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้วถึงพร้อมเฉพาะแล้ว
ย่อมบอก ย่อมแสดง
ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้
ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง
ย่อมทำให้เป็นเหมือนการหายของทีที่ว่า
ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวง ไม่เที่ยง ดังนี้
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย
จะบังเกิดขึ้นก็ตามหรือไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม
ธรรมชาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่นั้นเทียว
คือความตั้งอยู่แห่งธรรมดา
คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมดา
ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวง เป็นทุกข์ ดังนี้
ตถาคตย่อมรู้พร้อมเฉพาะ
ย่อมถึงพร้อมเฉพาะ ซึ่งธรรมชาตุนั้น
ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้วถึงพร้อมเฉพาะแล้ว
ย่อมบอก ย่อมแสดง
ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้
ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง
ย่อมทำให้เป็นเหมือนการหายของทีที่ว่า
ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวง เป็นทุกข์ ดังนี้
ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
เพราะเหตุที่พระตถาคตทั้งหลาย

ตะถาคะตานัง

ฐิตา วะ สา ธาตุ

ธัมมัญญูฐิตะตา

ธัมมะนิยามะตา

สัพเพ สังขารา ทุกขาติ.

ตั้ง ตะถาคะโต

อะภิสัมพุชณะติ อะภิสะเมติ

อะภิสัมพุชณิตวา อะภิสะ เมตวา

อาจิกะชติ เทเสติ

ปัญญะเปติ ปญฺญะเปติ

วิวะระติ วิกะชติ

อุตตานีกะโรติ

สัพเพ ธัมมา อะนัตตาติ.

อิหะมะโว จะ ภะคะวา

อัตตะมโน เต ภิกขุ

ภะคะวะโต ภาสิตัง

อะภินันทุนติ

จะบังเกิดขึ้นก็ตามหรือไม่บังเกิดขึ้นก็ตาม

ธรรมาตุนั้น ย่อมตั้งอยู่นั้นเทียว

คือความตั้งอยู่แห่งธรรมตา

คือความเป็นกฎตายตัวแห่งธรรมตา

ว่าสังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์ ดังนี้

ตถาคต ย่อมรู้พร้อมเฉพาะ

ย่อมถึงพร้อมเฉพาะ ซึ่งธรรมาตุนั้น

ครั้นรู้พร้อมเฉพาะแล้วถึงพร้อมเฉพาะแล้ว

ย่อมบอก ย่อมแสดง

ย่อมบัญญัติ ย่อมตั้งขึ้นไว้

ย่อมเปิดเผย ย่อมจำแนกแจกแจง

ย่อมทำให้เป็นเหมือนการหายของทีคว่า

ว่าธรรมทั้งหลายทั้งปวง เป็นอนัตตา ดังนี้

พระผู้มีพระภาคเจ้าครั้นได้ตรัสดังนี้แล้ว

ภิกษุเหล่านั้นพากันมีใจอื่นเรง

บันเทิงไปกับพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้า

ดังนี้แล

พระอภิธรรม

พระอภิธรรมนี้ถือเป็นหลักธรรมชั้นสูงในพระพุทธศาสนา พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงโปรด
พุทธมารดา และเหล่าเทวดาบนสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพียงครั้งเดียว นิยมสวดในงานศพ มี ๗ คัมภีร์

พระสังคินี

(ว่าด้วยปรมัตถธรรมที่ถูกจัดรวมเป็นหมวดเป็นหมู่)

กุสะลา ธัมมา,

อะกุสะลา ธัมมา,

อัปฺยากะตา ธัมมา,

ธรรมที่เป็นกุศล ก็มี

ธรรมที่เป็นอกุศล ก็มี

ธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล ก็มี

กะตะเม ธัมมา กุสะลา ฯ
ยัสฺมิง สะมะเย
กามาวะจะรังฺ กุสะลัง จิตตัง
อุปปันนัง โหติ โสมะนัสสะสะหะคะตัง
ญาณะสัมปะยุตตัง
รูปารัมมะณัง วา
สัททารัมมะณัง วา
คันธารัมมะณัง วา,
ระสารัมมะณัง วา,
โผฏฐัพพารัมมะณัง วา,
ธัมมารัมมะณัง วา
ยัง ยัง วา ปะนารัพพะ,
ตัสฺมิง สะมะเย
ผัสโส โหติ,
อะวิกเขโป โหติ,
เย วา ปะนะ ตัสฺมิง
สะมะเย อัญญะปิ
อตัถิ ปะฏิจะสะมุปปันนา
อะรูปิโน ธัมมา,
อิเม ธัมมา กุสะลา ฯ

ธรรมที่เป็นกุศล เป็นไฉน
ในสมัยใด
จิตที่เป็นกามาวจร ซึ่งเป็นกุศล
ประกอบไปด้วยโสมนัส
สัมปะยุตด้วยญาณ
มีรูปเป็นอารมณ์
มีเสียงเป็นอารมณ์
มีกลิ่นเป็นอารมณ์
มีรสเป็นอารมณ์
มีสิ่งที่มากกระทบให้รับรู้เป็นอารมณ์
มีธรรมเป็นอารมณ์
หรือปรารภอารมณ์ใดๆ เกิดขึ้นในสมัยใด
ในสมัยนั้น
ผัสสะก็เกิดขึ้น
ความฟุ้งซ่านก็เกิดขึ้น
หรือสภาวะธรรมเหล่าใดแม้อื่น
ในสมัยนั้น
ซึ่งอาศัยกันและกันเกิดขึ้น
ซึ่งเป็นสภาวะธรรมที่ไม่มีรูป (นามธรรม)
สภาวะธรรมเหล่านี้ เชื่อว่าเป็นกุศล

พระวิภังค์

ปัญจักขันธา
รูปักขันโธ
เวทนากขันโธ
สัญญากขันโธ
สังขารักขันโธ
วิญญานักขันโธ ฯ

ขันธ ๕ คือ
รูปขันธ
เวทนาขันธ
สัญญาขันธ
สังขารขันธ
วิญญานขันธ

ตัถทะ กะตะโม รูปักขันโธ
ยังักิญจิจิ รูปัง
อะตัตตานาคะตะ ปัจจุปปันนัง
อัสสมัตตัง วา,
พะหิทธา วา
โอฬาริกัง วา
สุขุมัง วา
หีนัง วา
ปะณัตตัง วา
ยัง ทูเร วา สันติเก วา,
ตะเทกัซฉมัง อะภิสัญญะหิต์วา อะภิสังขิปิต์วา,
อะยัง วุจจะติ รูปักขันโธ ฯ

บรรดาขันธ ๕ นั้น รูปขันธ เป็นไฉน
รูปอย่างใดอย่างหนึ่งคือ
รูปที่เป็นอดีต รูปที่เป็นอนาคตรูปที่เป็นปัจจุบัน
รูปที่เป็นภายในตน
รูปที่เป็นภายนอกตน
รูปหยาบ
รูปละเอียด
รูปชั้นต่ำ
รูปชั้นประณีต
รูปไกลหรือรูปใกล้
ประมวลย่อเข้าเป็นกองเดียวกัน
นี้เรียกว่า รูปขันธ

พระธาตุกะลา

ว่าด้วยธรรมะจัดระเบียบความสัมพันธ์ โดยถือธาตุเป็นหลัก

สังคะโห อะสังคะโห

สภาวะธรรม ที่จัดว่าสงเคราะห์เข้ากันได้และ
สงเคราะห์เข้ากันไม่ได้ ได้แก่

สังคะหิเตนะ อะสังคะหิตัง

สภาวะธรรม ที่จัดว่าสงเคราะห์เข้ากันได้
กับสภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันไม่ได้

อะสังคะหิเตนะ สังคะหิตัง

สภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันไม่ได้
กับสภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันได้

สังคะหิเตนะ สังคะหิตัง

สภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันได้
กับสภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันได้

อะสังคะหิเตนะ อะสังคะหิตัง

สภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันไม่ได้
กับสภาวะธรรมที่สงเคราะห์เข้ากันไม่ได้

สัมปะโยโค วิปะโยโค

สภาวะธรรมที่จัดว่าประกอบเข้ากันได้
(และ) ที่ประกอบเข้ากันไม่ได้ ได้แก่

สัมปะยุตเตนะ วิปปะยุตตัง

วิปปะยุตเตนะ สัมปะยุตตัง

อะสังคะหิตัง ฯ

สภาวะธรรมที่จัดว่าประกอบเข้ากันไม่ได้

กับสภาวะธรรมที่ประกอบเข้ากันได้

สภาวะธรรมที่จัดว่าประกอบเข้ากันได้

แต่สงเคราะห์

เข้ากันไม่ได้ กับสภาวะธรรมที่ประกอบเข้ากัน
ไม่ได้

พระปุคคะละปัญญาตติ

(ว่าด้วยบัญญัติ ๖อย่าง และแสดงรายละเอียดเฉพาะบัญญัติอันเกี่ยวกับบุคคล)

ฉะ ปัญญาตติโย

ชั้นระปัญญาตติ

อายะตะนะปัญญาตติ

ธาตุปัญญาตติ

สังจะปัญญาตติ

อินทริยะปัญญาตติ

ปุคคะละปัญญาตติฯ

กิตตาวะตา ปุคคะลานัง

ปุคคะละปัญญาตติฯ

สมะยะวิมุตโต

อะสมะยะวิมุตโต

กุปปะจัมโม,

อะกุปปะจัมโม,

ปะริหะณะจัมโม,

อะปะริหะณะจัมโม,

เจตะนาภัพโป

อะนุรักขะนาภัพโป

ปุณฺณชะโน

โคตฺตระภู

บัญญัติมี ๖ ประการคือ

ชั้นบัญญัติ

อายตน์บัญญัติ

ธาตุบัญญัติ

สังจะบัญญัติ

อินทริย์บัญญัติ

บุคคลบัญญัติ

สำหรับบุคคลทั้งหลาย

บุคคลบัญญัติ มีบุคคลเช่นไรบ้าง

บุคคลผู้หลุดพ้นทุก

บุคคลผู้มีได้หลุดพ้นทุก

บุคคลผู้มีธรรมอันกำเริบได้

บุคคลผู้มีธรรมอันกำเริบไม่ได้

บุคคลผู้มีธรรมอันเสื่อมได้

บุคคลผู้มีธรรมอันเสื่อมไม่ได้

บุคคลผู้เอาใจใส่ต่อธรรมที่ได้

บุคคลผู้ตามรักษาซึ่งธรรมที่ได้

บุคคลผู้หนาแน่นด้วยกิเลส

บุคคลผู้กำลังจะก้าวเป็นพระอริยเจ้า

ภะยูปะระโต

อะภะยูปะระโต

ภัพพาอะมะโน

อะภัพพาอะมะโน

นียะโต

อะนียะโต

ปะฏิปันนะโก

ผะเลฏฐิตะ,

อะระหา,

อะระหัตตายะ ปะฏิปันโน

บุคคลผู้มีความกลัวเป็นเบื้องหน้า

บุคคลผู้ไม่มีความกลัวเป็นเบื้องหน้า

บุคคลผู้ไม่มีสิ่งกั้นทางทางแห่งมรรคผล

บุคคลผู้มีสิ่งกั้นทางทางแห่งมรรคผล

บุคคลผู้มีความคิดแน่นอน

บุคคลผู้มีความคิดไม่แน่นอน

บุคคลผู้ยังปฏิบัติอยู่

บุคคลผู้ตั้งอยู่ในพระอริยมรรคแล้ว

บุคคลผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อความเป็นพระอรหันต์

พระกะถาวัตถุ

(ว่าด้วยคำถาม-ตอบในหลักธรรม เพื่อเป็นหลักในการตัดสินใจพระปรมัตถธรรม)

ปุคคะโล อุปะลัพะติ

สัจฉิกัตถะ ปะระมัตถะนาติ

อามันตา ฯ

โย สัจฉิกัตถะ ปะระมัตถะ

ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัพะติ

สัจฉิกัตถะ ปะระมัตถะนาติ

นะ เหว้ง วัดตัพเพ ฯ

อาชานาหิ นิคคะหัง,

หัญจิ ปุคคะโล อุปะลัพะติ

สัจฉิกัตถะ ปะระมัตถะนาติ,

มีคำถามว่า ท่านยังรู้บุคคลทั้งชาย ทั้งผู้หญิงได้

โดยความหมายที่แท้จริง และความหมายขึ้น

สูงสุดใช่ไหม?

มีคำตอบแล้วว่าใช่

มีคำถามว่า สภาวธรรมใด มีความหมายที่แท้จริง

มีความหมายขึ้นสูงสุด

เพราะสภาวธรรมนั้น ท่านจึงยังรู้บุคคลนั้นได้

โดยความหมายที่แท้จริง และความหมายขึ้น

สูงสุดใช่ไหม?

มีคำตอบว่า ไม่ควรกล่าวอย่างนั้น

ผู้ถามกล่าวต่อไปว่า ท่านจงรับเสียซึ่งความผิดอัน

เกิดจากคำพูดที่ขัดแย้งกันเองของท่าน

เพราะหากท่านยังรู้บุคคลได้ ดังนั้น

โดยความหมายที่แท้จริง และความหมาย ขึ้น

สูงสุด

เตนะ วะตะ เร วัตตัพเพ
โย สัจฉิกัตถิ ปะระมัตถิ

ตะโต โส ปุคคะโล อุปะลัพะติ
สัจฉิกัตถะปะระมัตถะเณนาติฯ

มิจฉา ฯ

ท่านก็ควรกล่าวเฉพาะความหมายนั้นไปเลยสิว่า
สภาวะธรรมใด มีความหมายที่แท้จริง
มีความหมายชั้นสูงสุด
เพราะสภาวะธรรมนั้น ข้าพเจ้าจึงยังรู้บุคคลนั้นได้
โดยความหมายที่แท้จริง และโดยความหมายชั้น
สูงสุด ดังนี้
คำพูดของท่านนั้นก็ผิด (ไม่ตรงกันทั้งเบื้องต้น อ
สะ มิจฉาฯ ปี และเบื้องปลาย)

พระยะมะกะ

(ว่าด้วยประมัตถธรรมคือ จิตและสิ่งที่อาศัยจิตเกิดคือเจตสิก)

เย เกจิคุสะลา อัมมา
สัพเพ เต คุสะละมุลา
เย วา ปะนะ คุสะละมุลา
สัพเพ เต อัมมา คุสะลา
เย เกจิคุสะลา อัมมา
สัพเพ เต คุสะละมุเลนะ เอกะมุลา

เย วา ปะนะ คุสะละมุเลนะ เอกะมุลา
สัพเพ เต อัมมา คุสะลา

สภาวะธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งที่เป็นกุศล
สภาวะธรรมเหล่านั้นทั้งหมด เป็นกุศลมูล
สภาวะธรรมเหล่าใด เป็นกุศลมูล
สภาวะธรรมเหล่านั้นทั้งหมด เป็นกุศล
สภาวะธรรมเหล่าใดเหล่าหนึ่งที่เป็นกุศล
สภาวะธรรมเหล่านั้นทั้งหมด มีมูลอย่างเดียวกัน
กับกุศลมูล
สภาวะธรรมเหล่าใด มีมูลอย่างเดียวกันกับกุศล
สภาวะธรรมเหล่านั้นทั้งหมด เป็นกุศล

พระมะหาปฏฐาน

(ว่าด้วยสิ่งที่เป็นปัจจัยเกื้อกูลสนับสนุนกันและกัน ๒๔ อย่าง)

เหตุปัจจัยโย
อารัมมะณะปัจจัยโย
อะธิปะติปัจจัยโย
อะนันตะระปัจจัยโย

ธรรมที่มีเหตุเป็นปัจจัย
อารมณ์เป็นปัจจัย
มืออธิบดีเป็นปัจจัย
ปัจจัยที่ไม่มีอะไรคั่นในระหว่าง

สมะนันตะระปัจจะโย
สะหะชาตะปัจจะโย
อัญญะมัญญะปัจจะโย
นิสสะยะปัจจะโย
อุปะนิสสะยะปัจจะโย
ปุเรชาตะปัจจะโย
ปัจฉาชาตะปัจจะโย
อาเสวะนะปัจจะโย
กัมมะปัจจะโย
วิปากะปัจจะโย
อาหาระปัจจะโย
อินทริยะปัจจะโย
ฌานะปัจจะโย
มัคคะปัจจะโย
สัมปะยุตตะปัจจะโย
วิปะยุตตะปัจจะโย
อตฺถิปัจจะโย
นตฺถิปัจจะโย
วิคะตะปัจจะโย
อะวิคะตะปัจจะโย

ปัจจัยมีที่สุดเสมอ
ธรรมที่เกิดพร้อมกับปัจจัย
เป็นปัจจัยของกันและกัน
มีนิสัยเป็นปัจจัย
มีอุปนิสัยเป็นปัจจัย
มีการเกิดก่อนเป็นปัจจัย
มีการเกิดหลังเป็นปัจจัย
มีการเสพก่อนเป็นปัจจัย
มีกรรมเป็นปัจจัย
มีวิบากกรรมเป็นปัจจัย
มีอาหารเป็นปัจจัย
มีอินทรีย์เป็นปัจจัย
มีฌานเป็นปัจจัย
มีมรรคเป็นปัจจัย
มีการประกอบกันเป็นปัจจัย
ไม่มีการประกอบกันเป็นปัจจัย
ธรรมที่มีปัจจัย
ธรรมที่ไม่มีปัจจัย
มีการอยู่ปราศจากเป็นปัจจัย
การอยู่ไม่ปราศจากเป็นปัจจัย

บังสุกุลตาย

(ใช้ชักบังสุกุลงานศพ)

อะนิจจา ะตะ สังขาร
อุปปาทะวะยะธัมมิโน
อุปปชิตฺตวา นิรุชฌันติ
เตสัง วุปะสสะโม สุโข ฯ

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ
มีอันเกิดขึ้นและมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา
บังเกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป
การเข้าไปประจับสังขารเหล่านั้นเสียได้ย่อมเป็น
ความสุข

สัพเพ สัตตา

มะรันติ จะ

มะริงสุ จะ มะริสสะเร

ตะเถวาหัง มะริสสามิ

นัตถิ เม เอตถะ สังสะโย

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง

ที่ตายไปแล้วก็ดี ที่กำลังตายอยู่ เดียวนี้

ก็ดี ที่จะตายต่อไปอีกก็ดี

แม้ตัวของเราก็จะตายอย่างนั้นเหมือนกันนั่นแล

ความสงสัยในเรื่องความตายนี้ ย่อมไม่มีแก่เรา

เลย

บังสุกุลเป็น

(ใช้ชักบังสุกุลงานทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุและทำบุญอุทิศ)

อะจิรัง วัตะยัง กาโย

ปะฐวิง อะธิเสสสะติ

ฉุทโท อะเปตะวิญญาโน

นิรัตถังวะ กะลิงคะลัง ฯ

อีกไม่นานหนอ ร่างกายอันนี้

จักนอนทับซึ่งแผ่นดิน

ครั้นปราศจากวิญญาณอันเขาทิ้งเสียแล้ว

ย่อมประจักษ์ดังว่าท่อนไม้และท่อนฟืนหาประโยชน์

มิได้

บทปลงสังขาร

มนุษย์เราเอ๋ย

ค้นหาหน่วงหนัก

ห้วงนั้นพันผูก

จะได้ไปนิพพาน

งามแล้วทุกประการ

เอ็นน้อยเก้าพัน

ชนคิ้วก็ขาว

หน้าตาแววออก

เหมือนดอกไม้โรย

พระอนิจจัง

ผู้ตีเชื้อใจ

ตายไปเป็นผี

เกิดมาทำไม

หน่วงชักหน่วงไว้

ห้วงลูกห้วงหลาน

ข้ามพันภพสาม

แก่เฒ่าหนึ่งยาน

มันมาทำเชื้อใจ

นัยน์ตาก็มัว

ดูน่าบัดสี

ไม่มีเกสร

พระอนัตตา

ก็ตายเหมือนกัน

ลูกเมียผัวรัก

นิพพานมีสุข

ฉันทไปมิได้

ห้วงทรัพย์สินศฤงคาร

ยามหนุ่มสาวน้อย

แต่ล้วนเครื่องเหม็น

ให้ร้อนให้เย็น

เส้นผมบนหัว

จะนั่งก็โอย

จะเข้าที่นอน

เราท่านเกิดมา

เงินทองทั้งนั้น

เขาชักหน้าหนี

อยู่โยมิไป

ค้นหาผูกพัน

จงสละเสียเถิด

หน้าตาแฉ่มซ้อย

เอ็นใหญ่เก้าร้อย

เมื่อยวบยทั้งตัว

ดำแล้วกลับหงอก

จะลูกก็โอย

ฟังสอนภาวนา

รังแต่จะตาย

มิติตตัวไป

เขาเหม็นซากผี

เปื่อยเน่าพุพอง	หมู่ญาติพี่น้อง	เขาหามเอาไป	เขาวางลงไว้
เขานั่งร้องไห้	แล้วกลับคืนมา	อยู่แต่ผู้เดียว	ป่าไม้ชายเขียว
เหลียวไม่เห็นใคร	เห็นแต่ฝูงแร้ง	เห็นแต่ฝูงกา	เห็นแต่ฝูงหมา
ยื้อแย่งกันกิน	คูน่าสมเพช	กระดุกกือเอ๋ย	เรียรายแผ่นดิน
แร้งกาหมากิน	เอาเป็นอาหาร	เที่ยงคืนสงัด	ตื่นขึ้นมึนนาน
ไม่เห็นลูกหลาน	พี่น้องเผ่าพันธุ์	เห็นแต่นกเค้า	จับเจ้าเรียงกัน
เห็นแต่นกแสก	ร้องแวกแหกขวัญ	เห็นแต่ฝูงผี	ร้องให้หากัน
มนุษย์เราเอ๋ย	อย่าหลงนักเลย	ไม่มีแก่นสาร	อุตส่าห์ทำบุญ
ค้าจนเอาไว้	จะได้ไปสวรรค์	จะได้ทันพระพุทธเจ้า	จะได้เข้านิพพาน

อะหัง วันทามิ สัพพะโส อะหัง วันทามิ นิพพานะปัจจะโย โหตุฯ

ปิตติทานะคาถา

(นำ) หันทะ มะยัง ปิตติทานะ คาถาโย ภาณามะ เส ฯ

(เชิญเถิด พวกเราทั้งหลาย จงสวดคาถาแผ่ส่วนบุญกันเถิด)

(รับ) ยา เทวะตา สันติ วิหาระวาสินี,	เทวดาทั้งหลายเหล่าใด ที่อยู่ประจำในวิหาร
อุเป ฆะเร โปธิฆะเร ตะหิง ตะหิง,	สิ่งสถิตที่เรือนพระสถูป ที่เรือนโพธิ์ ในที่นั้นๆ
ตา ธัมมะทาเนนะ ภาวันตุ ปุชิตา,	เทวดาเหล่านั้น เป็นผู้อันเราทั้งหลาย บูชาแล้ว
	ด้วยธรรมทาน
โสตถิง กะโรนเตธะ วิหาระมณฺฑลเ	ขอจงทำซึ่งความสวัสดิ์ในมณฑลวิหารนี้
เถรา จะ มัชฌา นะวะกา จะ ภิกขะโว,	พระภิกษุทั้งหลาย ที่เป็นเถระก็ดี ที่เป็นปาน
	กลางก็ดี ที่เป็นผู้ใหม่ก็ดี
สารามิกา ทานะปะตี อุปาสะกา,	อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลาย ที่เป็นทานาบดี
	พร้อมด้วยอารามิกชนก็ดี
คามา จะ เทสา นิคะมา จะ อิสสระรา,	ที่เป็นชาวบ้านก็ดี ชาวเมืองก็ดี ชาวนิคมก็ดี
	ที่เป็นอิสระก็ดี
สัปปาณะภูตา สุขิตา ภาวันตุ เต.	ชนทั้งหลายเหล่านั้น จงเป็นผู้มีความสุข ทุก
	เมื่อเกิด.
ชะลาพุชา เยปิ จะ อัมมทะสัมภะวา,	สัตว์ทั้งหลาย ที่เกิดเกิดจากครรภ์ก็ดี

สังเสทชะตา อะละโวปะปาติกา,
นียยานิกัง อัมมะวะรัง ปะฏิจจะ เต,
สัพเพปิ ทุกข์สสะ กะโรนตุ สังขะยัง.

ฐาตุ จิรัง สะตัง อัมโม,
อัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา,

สังโฆ โหตุ สมะคโค วะ,
อัตถายะ จะ หิตายะ จะ.

อัมเห รักขะตุ สัมมัมโม,
สัพเพปิ อัมมะจาริโน,

วุฑฺฒิง สัมปาปุณเณยยามะ,

อัมเม อะริยัปปะเวทิตะ.
ปะสันนา โหนตุ สัพเพปิ,
ปาณิโน พุทธะสาสะเน,
สัมมา ธารัง ปะเวจฉันโต,
กาเล เทโว ปะวัสสะตุ,
วุฑฺฒิภาวายะ สัตตานิ,
สะมิทัง เนตุ เมทะนิง,
มาตา ปิตา จะ อัคระชัง,

เกิดจากไขก็ดี
ที่เกิดในเถ้าโคลก็ดี ที่เกิดเป็นโอปปาติกะก็ดี
(เกิดเป็นพรหม เทวดา และเกิดในนรก)
สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้น ได้อาศัยธรรมอัน
ประเสริฐ เป็นนียยานิกรรม ประกอบใน
อันนำผู้ปฏิบัติให้ออกจากสังสารทุกข์
สัตว์ทั้งหลาย จงทำความสิ้นไป แห่งทุกข์ทั้ง
ปวงฯ แม้ทั้งหมด จงกระทำซึ่ง ความสิ้นไป
พร้อมแห่งทุกข์เถิด
ขอพระธรรมของสัตบุรุษทั้งหลาย จงดำรงอยู่
ตลอดกาลนาน
อนึ่งขอบุคคลทั้งหลายผู้ทรงไว้ซึ่งธรรม
จงมีอายุยืน
ขอพระสงฆ์จงมีความสามัคคี
พร้อมเพรียงกันในอันทำซึ่งประโยชน์และ
สิ่งอันเกื้อกูลเถิด
ขอพระสัทธรรมจงรักษาไว้ซึ่งเราทั้งหลาย
แล้วจงรักษาไว้ซึ่งบุคคลทั้งหลาย
ผู้ประพฤติซึ่งธรรมทั้งปวง
ขอเราทั้งหลาย พึงถึงพร้อมซึ่งความเจริญ
ในธรรม
ที่พระอริยเจ้าประกาศไว้แล้วเถิด.
ขอสรรพสัตว์ทั้งปวง
จงเป็นผู้เลื่อมใส ในพระพุทธานุสา
ขอฝนทั้งหลายจงหลั่งลงมา
โดยชอบตักต้องตามฤดูกาล
ขอฝนจงนำความสำเร็จมาสู่แผ่นดิน
เพื่อความเจริญแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย
มารดา บิดา ย่อมรักษาบุตร

นิจจัง รักขันติ ปุตตะกัง,
เอวัง ธัมเมนะ ราชานो,
ปะชัง รักขันตุ สัพพะทา.

ที่เกิดในตนเป็นนิจ ฉันใด
ขอพระราชาทิ้งหลาย จงรักษาประชาราษฎร์
โดยธรรม ในกาลทุกเมื่อ ฉันนั้น เทอญ.

คำแผ่เมตตาให้ตัวเอง

อะหัง สุขีโต โหมิ
อะหัง นิททุกโข โหมิ
อะหัง อะเวโร โหมิ
อะหัง อပ္พาปัชโหม โหมิ
อะหัง อะนีโฆ โหมิ
สุขี อุตตานัง ปะริหะรามิ ฯ

ขอให้ข้าพเจ้ามีความสุข
ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากความทุกข์
ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากเวร
ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากความลำบาก
ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากอุปสรรค
ขอให้ข้าพเจ้ารักษาตนให้มีความสุข
ตลอดกาลนานเทอญ

คำแผ่เมตตาให้แก่สรรพสัตว์

สัพเพ สัตตา
อะเวรา โหนตุ
อပ္พาปัชฌา โหนตุ
อะนีฆา โหนตุ
สุขี อุตตานัง ปะริหะรันตุ ฯ

สัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ
ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น
จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กัน
และกันเลย
จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้เบียดเบียน
ซึ่งกันและกันเลย
จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์
กายทุกข์ใจเลย
จงมีความสุขกาย สุขใจ รักษาตนให้พ้น
จากทุกข์ภัย อันตรายใดๆ ทั้งสิ้นเทอญ

บทแผ่ส่วนกุศล

อิหัง เม มาตาปิตูนัง โหตุ
สุชิตา โหนตุ มาตาปิตะโร
อิหัง เม ญาติีนัง โหตุ
สุชิตา โหนตุ ญาติะโย

อิหัง เม ครูปัชฌายาจริยานัง
โหตุ สุชิตา โหนตุ
ครูปัชฌายาจริยา
อิหัง สัพพะเทวะตานัง โหตุ
สุชิตา โหนตุ สัพเพเทวา
อิหัง สัพพะเปตานัง โหตุ
สุชิตา โหนตุ สัพเพเปตา
อิหัง สัพพะเวรีนัง โหตุ
สุชิตา โหนตุ สัพเพเวรี

อิหัง สัพพะสัตตตานัง โหตุ
สุชิตา โหนตุ สัพเพ สัตตา

ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่มารดา บิดาของ
ข้าพเจ้า ขอให้มารดา บิดาของข้าพเจ้ามี
ความสุข ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ญาติ
ทั้งหลายของข้าพเจ้า ขอให้ญาติทั้งหลายของ
ข้าพเจ้ามีความสุข
ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่ครูอุปัชฌาย์อาจารย์
ของข้าพเจ้า ขอให้ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ของ
ข้าพเจ้ามีความสุข ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่
เทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้เทวดาทั้งหลายทั้ง
ปวงมีความสุข
ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่เปรตทั้งหลายทั้งปวง
ขอให้เปรตทั้งหลายทั้งปวงมีความสุข ขอส่วน
บุญนี้จงสำเร็จแก่เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้ง
ปวง ขอให้เจ้ากรรมนายเวรทั้งหลายทั้งปวงมี
ความสุข
ขอส่วนบุญนี้จงสำเร็จแก่สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง
ขอให้สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงมีความสุขทั่วหน้ากัน
เทอญ

กรวดน้ำให้เจ้ากรรมนายเวร

ข้าพเจ้าขออุทิศบุญกุศล จากการเจริญภาวนาพระพุทธรูปนี้ให้แก่เจ้ากรรม นายเวร
ทั้งหลายของข้าพเจ้า ที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินท่านไว้ ตั้งแต่อดีตชาติจนถึง ปัจจุบันชาติ ท่านจะอยู่
ภพใดหรือภูมิใดก็ตาม ขอให้ท่านได้รับผลบุญนี้ แล้วโปรด อโหสิกรรมและอนุโมทนาบุญแก่ข้าพเจ้า
ด้วยอำนาจบุญนี้ด้วยเทอญ

คำอธิษฐานขอโหสิกรรม

ข้าพเจ้าขอโหสิกรรม กรรมใดที่ทำให้แก่ผู้ใดในชาติใดๆ ก็ตาม ขอให้ เจ้ากรรมนายเวรโปรดโหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้า อย่าได้จองเวรจองกรรมต่อไปเลย แม้แต่กรรมใดที่ใครๆ ทำแก่ข้าพเจ้าก็ตาม ข้าพเจ้าขอโหสิกรรมให้ทั้งสิ้น ยกถวาย พระพุทธเจ้าเป็นอภัยทาน เพื่อจะได้ไม่มีเวรกรรมต่อไป ด้วยอานิสงส์แห่งอภัยทานนี้ ขอให้ข้าพเจ้า ครอบครัว บุตรหลาน ตลอดจนวงศาคณาญาติ และผู้มีอุปการะคุณ ของข้าพเจ้า มีความสุข ความเจริญ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี และ สิ่งที่ชอบด้วยเทอญ ฯ